

Za zavřenými dveřmi

dětství v totalitních režimech/
dětství za války

O PROJEKTU

Aktivity projektu jsou založeny na dvou vzájemně propojených tématech – vzpomínkách na totalitní režimy a ozbrojené konflikty z pohledu DĚTSTVÍ a KAŽDODENNOSTI.

VE společnostech ovládaných útlakem a násilím patří děti k těm nejzranitelnějším. Ačkoli se každodenní příběhy lidí, kteří trpěli v totalitních systémech či za války, mohou zdát nepodstatné ve světle a rámci důležitých historických událostí, mohou sehrát důležitou roli a napomoci budoucím generacím lépe pochopit následky brutálních a nehumánních režimů.

Smyslem projektu je podnítit reflexi mladých lidí ze čtyř odlišných zemí o tom, jaký dopad měly totalitní systémy v Evropě a ozbrojený konflikt v Bosně a Hercegovině na běžný život dětí. Mají také lépe pochopit brutalitu těchto systémů, stejně jako pochopit a ocenit výhody a práva, která jim nabízí mír a demokracie v Evropě. V neposlední řadě jde také o zachování a uctění příběhů obětí těchto režimů.

Cíle projektu:

- zachytit biografické příběhy v každé ze zúčastněných zemí, které se budou týkat osobní zkušenosti a života běžných lidí, jejichž dětství bylo poznamenáno válkou či totalitou;
- skrze aktivitu zvanou “Twinning through History” přimět mladé účastníky (žáky a studenty), aby se ztotožnili s těmito příběhy a pečovali o ně. Aby se pokusili přiblížit životu někdejších obětí a obohatili ho o vlastní výzkum;
- uspořádat setkání mezi mládeží a pamětníky – lidmi, kteří strávili své dětství v podmínkách komunistického režimu v České republice a Rumunsku, fašistického režimu v Itálii a války v Bosně a Hercegovině;
- organizace veřejných akcí, vyprávění či předčítání vzpomínek pamětníků, návštěva míst, která se k nim váží;
- vypracování dokumentárního filmu o těchto biografických příbězích a e-knihy, prostřednictvím níž budou tyto příběhy šířeny v dalších zemích;

PARTNERSKÉ ORGANIZACE:

WAR CHILDHOOD MUSEUM

Muzeum válečného dětství,
Sarajevo, Bosna a Hercegovina
hlavní partner

ASSOCIAZIONE ATRIUM
Forlì, Itálie

●●● Post Bellum

Post Bellum
Praha, Česká republika

Fundatia Academia Civica
Bukurešť, Rumunsko

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

MUZEUM VÁLEČNÉHO DĚTSTVÍ

www.warchildhood.org

Sarajevo,
Bosna a Hercegovina

BĚhem dvou a půl let práce na knize 'Válečné dětství: Sarajevo 1992 – 1995,' jsem měl příležitost setkat se se stovkami účastníků a vyslechnout jejich příběhy a výpovědi. Pochopil jsem, že vyrůstat za války je komplexní, nedostatečně prozkoumaná a univerzální zkušenost. Mnoho účastníků mi vyprávělo či přímo ukazovalo, co jim válku připomíná – osobní předměty, fotografie, deníky, dopisy, kresby a další dokumenty. Dvacet let po válce byla již řada těchto předmětů ztracená kvůli stěhování, či prostě náhodně vhozená či trvale poškozená. V květnu 2012 jsem sepsal první návrh konceptu 'Muzea válečného dětství.' Mým snem bylo zachovat tyto vzpomínky navždy a vystavit je v muzeu.

O tři roky později, v květnu 2015, proces založení muzea oficiálně započal. Po několika měsících sbírka obsahovala stovky předmětů a dokumentů. Zřízení tohoto muzea je důležité, nejenom kvůli trvalému zachování vzpomínek na válečné dětství, ale také kvůli tomu, že toto muzeum na rozdíl od obdobných počínů shromažďuje vzpomínky těch, kteří za válku samotnou nenesli žádnou zodpovědnost, a přesto

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

museli trpět jejími následky. Příběhy dětí jsou obzvlášť důležité, protože mají velký potenciál a hodí se jako podklad k vzájemnému porozumění, které je nevyhnutelné pro proces usmiřování. Deset let od otevření je Muzeum válečného dětství v Sarajevu největším archivem, který popisuje, jaké to bylo vyrůstat za války.

Posláním Muzea válečného dětství je průběžně a kvalitně dokumentovat a digitalizovat materiály týkající se válečného dětství a představovat tyto materiály veřejnosti skrze různé mediální kanály za účelem vzdělávat veřejnost a obohacovat ji o tuto zkušenost.

Vizi Muzea válečného dětství je pomoci pamětníkům vyrovnat se s jejich traumatickou zkušeností, předejít traumatizaci ostatních a zároveň podnítit vzájemné porozumění na kolektivní úrovni s cílem podpořit osobnosti a společenský rozvoj.

V úvodním slově k mé knize „Válečné dětství“ jsem vyjádřil naději, že kniha pomůže pochopit tuto ojedinělou zkušenost a zároveň upozorní dospělé na jejich zodpovědnost za kvalitu světa, v němž děti žijí. Doufám, že Muzeum válečného dětství dosáhne téhož a lépe.

Sarajevo, 27. července 2015
Zakladatel a ředitel Muzea válečného dětství,
Jasminko Halilović

PAMĚTNÍK: SEAD VRANA

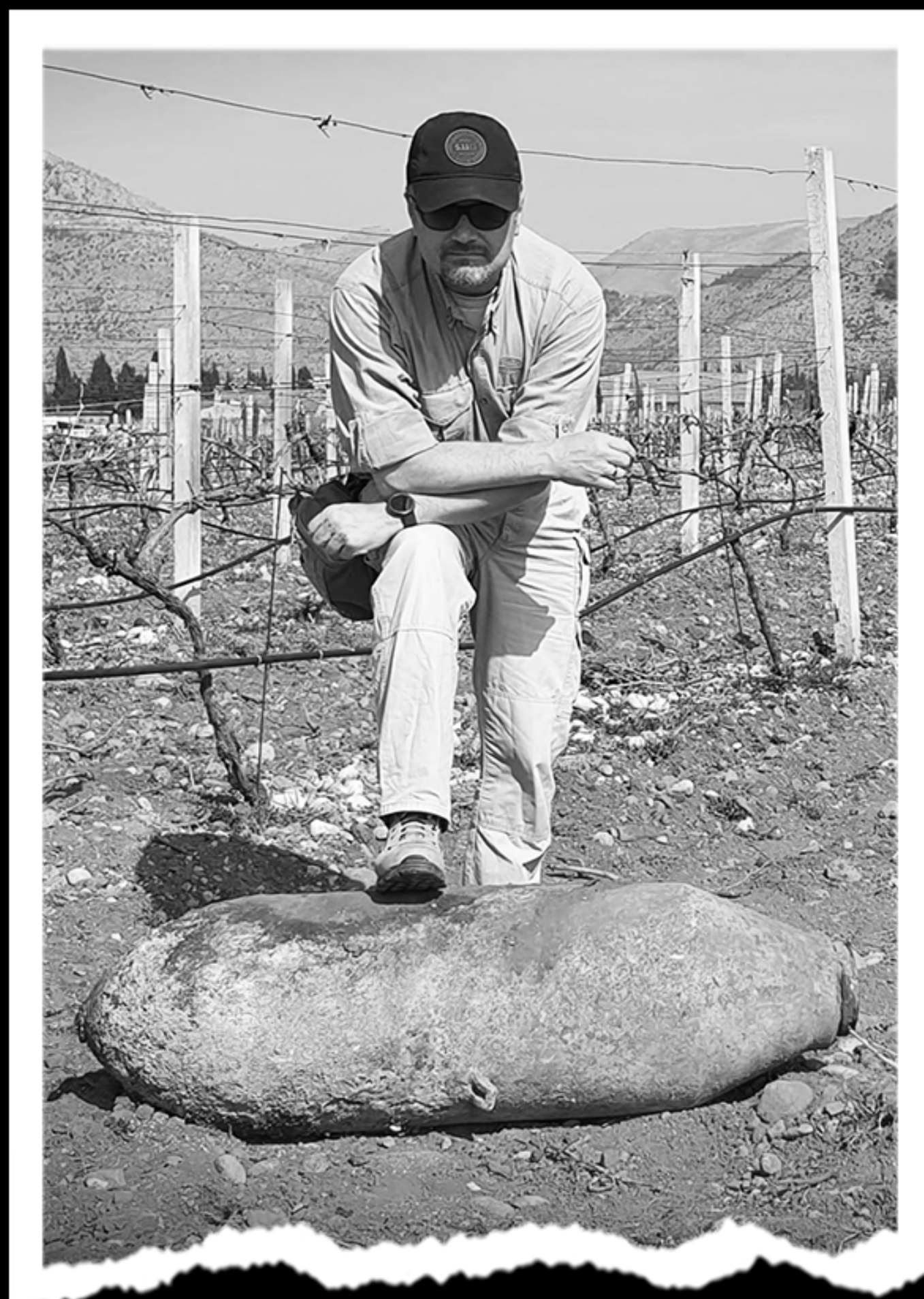
SEad Vrana se narodil v listopadu 1975 v Sarajevu, kde navštěvoval základní školu a vyučil se leteckým inženýrem na Střední škole mechanického inženýrství. Studium ale musel přerušit kvůli válce v Bosně a Hercegovině, v bosenské armádě strávil téměř čtyři roky.

Na začátku války bylo Seadovi šestnáct let. Jeho rodina žila v blízkosti bojové linie, a zejména kvůli tomu vstoupil do bosenské armády, kde působil po celou válku jako voják, rozkazy mu sděloval poslíček od inženýra jednotky. Ve stejné době byl také studentem na jedné ze sarajevských středních škol, a bylo docela těžké plnit vojenské rozkazy a zároveň obstát jako student. Po většinu války zažívali nedostatek - elektřiny, vody, pohonných hmot... Další povinností bylo obstarat, co potřebovala rodina. Takže prakticky po čtyři roky byl Sead zároveň vojákem i studentem i živitelem rodiny s jen sem tam se mu podařilo vyšetřit si chvíli na to, co teenageři obvykle dělají - poslouchat muziku, bavit se.

Po válce, aby si pročistil hlavu od války a uniformy, začal studovat na filosofické fakultě, kterou taky absolvoval. Potřeboval být co nejdál ode všeho, co mu připomínalo válku. Ale protože během války získal hodně zkušeností s minami a odminováním, dostal v roce 1998 práci odminovávače. A od toho roku, ačkoli napsal sbírku básní a vůbec hodně píše, pracuje jako odminovávač pro humanitární organizace.

Na své životní cestě byl také dýdžejem v místním rádiu, několik let byl fejetonistou mládežnického magazínu Urban Bug, v roce 2004 vydal sbírku básní Sebrané utopie a napsal několik prací o dějinách leteckého vojenství V Bosně a Hercegovině. Oženil se a stal se otcem.

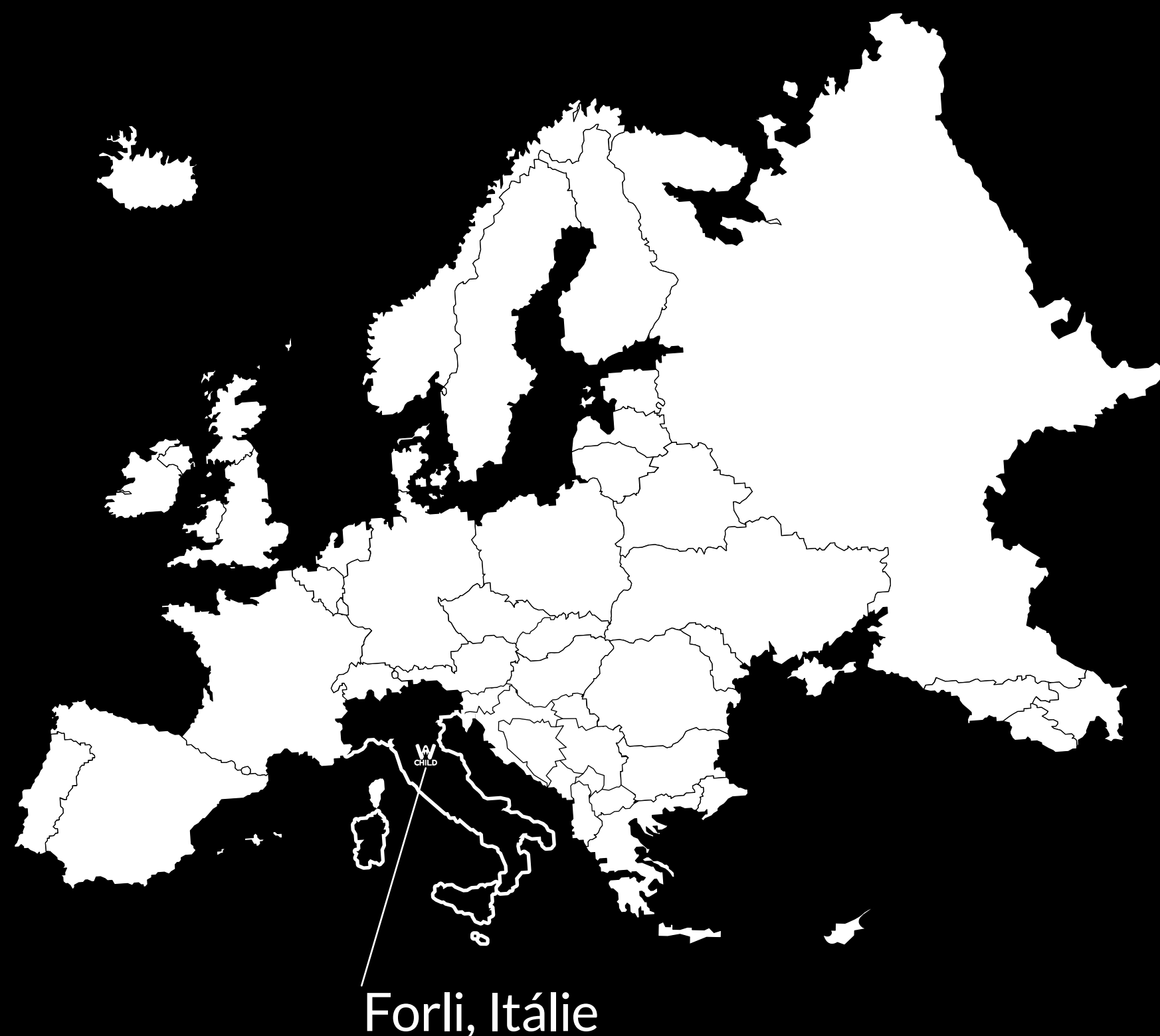
Na první fotografii je Sead pět dní poté, co byl propuštěn z armády. Na válečného veterána má poměrně chlapecký zjev (jeho kytara je vystavena v Muzeu válečného dětství). Druhá fotografie je stará jen několik měsíců a je na ní vyfocen v práci při likvidaci exploziv.

Říká, že člověk si práci nevybírá, práce si vybírá jeho. To je nepochybně jeho případ. Navzdory všem jeho snahám vyhnout se všem válečným a s válkou spojeným aktivitám.

ATRIUM

www.atriumroute.eu

ASociace ATRIUM je mezinárodní organizace zřízená v roce 2013, která sídlí ve Forlì (Itálie). Jejím cílem je řídit a šířit povědomí o Evropské kulturní stezce “Architektura totalitních režimů dvacátého století v evropské urbánní paměti”, která získala certifikát Rady Evropy v roce 2014.

Asociace a stezky se skládá ze sedmnácti municipalit ve čtyřech evropských zemích (Itálie, Chorvatsko, Bulharsko, Rumunsko) a klade si za cíl šířit znalosti a chránit a promovat evropské hmotné a nehmotné dědictví spojené s architekturou a historií dvacátého století se zvláštním zřetelem na období poznamenaná diktátorskými režimy v Evropě.

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

Od roku 2013 Asociace realizuje aktivity zaměřené na objevování sdílených historických prvků a šíření povědomí o evropské identitě, jednotě i různorodosti: výzkum, vzdělávací projekty se školami, výstavy, semináře, publikace. Je členem sítí Faro Convention a Rete Faro Italia, které jsou spojeny s naplňováním Konvence o hodnotě kulturního dědictví pro společnost Rady Evropy (tzv. konvence FARO).

Asociace je založena na zásadním odmítání veškerých forem historického revizionizmu a omlouvání autoritářských, diktátorských či totalitních režimů chce napomáhat šíření demokratických hodnot, což je zakotveno i ve statutu Asociace.

Coby Evropská kulturní stezka

Rady Evropy se Asociace

ATRIUM věnuje aktivitám v následujících oblastech:

- výzkum;
- zachovávání paměti;
- vzdělávací výměny evropských studentů a mládeže;
- kulturní aktivity v souvislosti s tématy stezky;
- udržitelný kulturní turismus.

ČERVENÉ MÁKY

Příběh Antonie "Toniny" Laghi jak ho vyprávěla Marisa Fabbri*

Tonina Laghi má krásný a poutavý příběh, který zvěčnila Marisa Fabbri v knize "Non ho mai avuto una bambola. Ricordi di una staffetta partigiana" po řadě setkání s pamětníci v domově důchodců, kde Tonina trávila poslední léta života.

Kniha je více než jen příběhem partyzáanky. Vypráví o dívce Tonině, která se narodila v italské obci Pievequinta 2. října 1921 za fašistické diktatury a prožila konec dětství a mládí za války.

Důležitost její výpovědi spočívá v tom, že je schopna zasáhnout i ty, kteří léta fašismu nezažili, a zprostředkovat, co tehdejší události znamenaly pro dítě a pozdější ženu.

Tonina chodila do třetí třídy, když ji ze školy vyhodili, protože jí matka nechtěla posílat do organizace "Piccole Italiane", kam musely za fašistického režimu chodit všechny italské dívky ve věku od osmi do čtrnácti let. V její třídě se chystalo divadelní představení, kvůli němuž se všechny dívky musely obléct do uniformy Piccole Italiane, do černé sukně, bílé halenky a obout černé boty. Protože byli z chudých poměrů, nemohly si to dovolit. To nechalo na dívce hluboký dojem.

Tonina poté začala jako malá pracovat v domácnostech okolních sedláků, ve třinácti letech nastoupila do fabriky Orsi Mangelli ve Forlì. V práci byla jako dítě vykořisťovaná. Většina zaměstnanců fabriky byly ženy, protože muži byli v té době buď v armádě, nebo se skrývali v horách jako partyzáni. Pracovat na polích, starat se o domácnost, ale i podílet se na práci odborů tedy musely ženy.

Za fašismu potom vstoupila do odboje, stala se spojkou partyzánů (tzv. "staffetta") pod krycím jménem 'La bionda' (blondýna). Jako dívky se podílela na povstání žen ve Via della Ripa dne 24 března 1944, kterému se podařilo zabránit popravě deseti odsouzenců na smrt.

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

Její příběh ale svědčí i o něčem jiném. Byl dívkou a rebelkou, která se nesmířila s určitými zvyklostmi v rodině i ve společnosti. I po pádu fašistického režimu se zasazovala za občanská práva pracujících a žen.

odešly na pole a natrhaly tam trávu a máky, jimiž zakryly jejich tváře a zranění, aby je chránili před dotěrnými mouchami. Tato příhoda přežila v paměti všeho obyvatelstva, jako symbol všudypřítomného násilí, kterému bylo za války vystaveno.

Mezi zaznamenání hodné události jejího života za fašistického režimu a v odboji patří vzpomínka na červené máky, která hodně vypovídá o tom, co lidé prožívali za války. Je to vzpomínka na to, co se odehrálo v roce 1944 v Pievequintě, kde byli Němci v odplatě zastřelili čtyři partyzány a nechali jejich těla pro výstrahu uprostřed silnice. Těla tam zůstala celou noc, než je bratr Toniny a jeden jeho přítel neodsunuli k okraji silnice. Tonina a její přítelkyně mezitím

Tonina zemřela 26. září 2021 jako bezmála stoletá. V posledních letech již téměř přišla o zrak. Na televizi už koukat nemohl, poslouchala jen rádio, ale hlavní útěchu jí poskytovaly vlastní vzpomínky. Stále opakovala, že nejlepším na jím životě byla její účast v odboji.

Říkala: "První chvíle, kdy jsem byla šťastná, bylo, když jsem na kle převážela bomby v batohu. Ani mi nedocházelo, jak to bylo nebezpečné. Byl noc, tma, ale já si prozpěvovala, protože jsem byla šťastná, poprvé jsme měla pocit, že jsem k něčemu užitečná. Měla jsem pocit, že jsem někdo. Až účast v odboji mi dala právo, považovat se za osobnost."

NADACE OBČANSKÁ AKADEMIE

www.memorialsighet.ro

Bukurešť, Rumunsko

NAdace Občanská akademie je nevládní organizace, kterou v roce 1994 založily dvě spisovatelské osobnosti Ana Blandiana a Romulus Rusan, aby se věnovala výchově k občanství a lepší znalosti nedávné minulosti Rumunska a východní Evropy. Hlavním projektem organizace je Památník obětem komunismu a protikomunistického odboje, který byl prvním svého druhu na světě a získal i ocenění Rady Evropy. Památník má dvě pobočky – Mezinárodní centrum pro studium komunismu v Bukurešti a Museum v Sighetu, městě na severozápadě Rumunska.

Muzeum památníku obětem komunismu a odboje bylo zřízeno v někdejší komunistické vězení pro politické vězně, kde v letech 1950-1955 drželi politickou, kulturní, hospodářskou a náboženskou elitu Rumunska. Šest síní muzea představuje v chronologické posloupnosti komunistický útlak, rozklad vlády práva a její nahrazení totalitním systémem, a to nikoli pouze v Rumunsku, ale i v dalších někdejších komunistických zemích.

Zřízení muzea předcházely a podporovaly aktivity Mezinárodního centra pro studium komunismu.

rozklad vlády práva a její nahrazení

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

Centrum má několik oddělení:

- vzdělávací oddělení (doposud publikovalo deset knižních řad, 115 publikací, celkem 46.000 stran)
- oddělení orální historie (sbírka 6500 hodin nahrávek)
- archiv (desítky tisíc dokumentů, fotografií, nahrávek)
- výzkumné oddělení
- výstavní oddělení (asi 60 stálých expozic v muzeu v Sighetu a 12 putovních výstav)

Hlavním účelem památníku je výchova k občanství, vzdělávání mládeže, rekonstrukce a uchování paměti na totalitní systémy se zvláštním zřetelem na Rumunsko, jehož historická paměť byla půl století záměrně překrucována.

V posledních dvaceti letech nadace realizovala stovky aktivit, jako jsou výstavy, sympozia, semináře, pořizování orálně historických nahrávek apod., za účelem napomoci veřejnosti pochopit, co se dělo v Rumunsku a ostatních východoevropských zemích během pěti dekád komunistické vlády a plně si uvědomit traumatizující komplexitu tohoto dějinného období.

PAMĚTNICE: NICULINA MOICA

Narodila se 21. října 1943 v rumunském Ploiești, kde její rodiče našli útočiště během druhé světové války poté, co uprchli z Reghinu v západorumunské župě.

Niculina Moica pocházela z rodiny, která byla komunistickému režimu trnem v oku již od prvních let jeho nástupu k moci. V letech 1944-1945 se rodina vrátila zpátky

do Reghinu a pořídila si pět hektarů orné půdy. V důsledku toho byl potom otec označen komunisty za kulaka [tedy bohatého sedláka, v rumunštině chiabur] a byl proto roku 1949 odsouzen na dva měsíce za údajnou „sabotáž“.

Kvůli utrpení rodiny, ale i pod vlivem Rádia Svobodná Evropa, které doma poslouchali, se Niculina roku 1959 coby žákyně deváté třídy zapojila do antikomunistické organizace „Unie svobodné mládeže“, kterou založili její spolužáci, mimo jiné Nicolae Munthiu. Členové skupiny se několikrát sešli, debatovali o statutu organizace, nepěkně se vyjadřovali o režimu a sepsali několik soustrastných dopisů rodinným příslušníkům politických vězňů. V červnu

1959 několik chlapců ze skupiny ukradlo pár zbraní z lesního úřadu v údolí Gurghiu chtěli s nimi utéct do hor a tam vzdorovat komunistickému režimu. Krátce po tomto incidentu, 15. června 1959, byli všichni členové organizace zatčeni. Niculině Moica bylo v té době patnáct a půl roku.

Po zatčení byla nakrátko převezena do vězení tajné služby

Securitate v Reghinu, poté do vězení v Târgu Mureș, kde ji tři měsíce vyslýchali.

Za pobytu ve vězení Securitate v Târgu Mureș se Niculina Moica dozvěděla, že zatkli i jejího otce. Petru Moica šel do vazby necelý měsíc po zatčení své dcery, protože měl prý znalost o existenci protikomunistické organizace, do níž se Niculina zapojila.

Soud s členy Unie a jejich sympatizanty začal krátce po výsleších, byl to soud vojenský a zasedal v Kluži. Jednadvacet obžalovaných, z nichž většina byli studenti, dostalo nakonec tresty od 10 let vezení po 25 let v pracovních táborech. Niculina Moica a její otce dostali každý dvacet let nucených prací za „spiknutí proti socialistickému zřízení.“

Niculinina matka Domnica byla vystěhována z domu a všechn jejích majetek byl zkonfiskován. Aby přežila, odstěhovala se Domica Moica k příbuzným a živila se poskytováním domácích prací v různých rodinách.

Po soudu odvezli Niculinu Moica do věznice v Târgu Mureș, kde byla zavřená v cele vedle svého otce, se kterým mohla komunikovat přes zeď. Po několika měsících putovala do věznice Jilava ve staré pevnosti poblíž Bukurešti, jednoho z nejdrsnějších a nejponuřejších žalářů komunistického Rumunska. Tady trpěla často na samotce, o tmě, hladu a zimě.

V květnu 1960 Niculinu převezení do věznice Botoșani. Zhruba rok po svém zatčení ji poprvé povolili přijímat návštěvy. Nicolinu tak směla navštívit její matka, která o ní od jejího zatčení nic nevěděla. I v Botoșani musela snášet zimu a hlad. V prosinci téhož roku šla do věznice v Aradu, kde zůstala až do dosažení plnoletosti, poté ji převezení do blízké pracovní kolonie Gai.

Po dvou letech, v roce 1962 putovala do ženské věznice v Oradee, kde musela pracovat jako vyplétačka proutěných košů. V této věznici také osazenstvo procházelo procesem převýchovy, muselo shlížet ideologické filmy a číst sovětskou propagandistickou literaturu.

Roku 1964 proběhlo několik vln amnestie, rumunští političtí vězni byli propouštěni. I Niculina Moica se dostala po pěti letech na svobodu, a to 23. června 1964. Čtyři dny po ní byl propuštěn i její otec, který také prošel celou řadou rumunských žalářů.

Niculina krátce po svém propuštění kvůli zápisu v trestním rejstříku nemohla nalézt lepší práci než v pekárně, kde směla jen loupat brambory. Nakonec ale získala svolení ministerstva školství a distančně nastoupila na

střední školu. Po studiu pracovala jako účetní až do odchodu do penze. Vdala se za bývalého politického vězně, který seděl s jejím otcem. Měli spolu jednu dceru.

Až do roku 1989 byla Niculina Moica a její rodina pod permanentním dohledem komunistických úřadů. Poslední zápis o ní tajné služby udělaly v prosinci 1989, těsně před zhroucením komunistického režimu. Niculina Moica dnes žije v Bukurešti a je aktivní členkou Asociace někdejších politických vězňů v Rumunsku.

POST BELLUM

www.postbellum.cz

Praha,
Česká republika

POst Bellum je nezisková organizace založená v roce 2001, která vyhledává a zaznamenává příběhy pamětníků a jejich přímou zkušenost s klíčovými okamžiky dějin 20. století, se zvláštním zřetelem na zkušenost s totalitními režimy. Organizaci založila skupina českých novinářů a historiků, kteří se potkávali na výročních recepcích a tiskových konferencích. Sdíleli přesvědčení, že pamětníci mají právo vyprávět budoucím generacím své příběhy a veřejnost má právo tyto příběhy poznat a poučit se z nich. Z této vize vzniklo Post Bellum.

Stěžejním projektem Post Bellum je sbírka Paměť národa, v mezinárodním kontextu Memory of

Nations, která shromažďuje vzpomínky pamětníků totalitních režimů dvacátého století, stejně tak jako jejich fotografie a různé historické dokumenty. Sbírka se skládá z tisíců pamětnických příběhů a je přístupná veřejnosti prostřednictvím internetové databáze.

Naše sbírka zahrnuje vzpomínky a příběhy veteránů druhé světové války, přeživších holokaustu, účastníků odboje, stejně jako výpovědi politických vězňů, obětí nuceného vysídlení a menšin. Abychom lépe porozuměli povaze totalitních režimů, jsou ve sbírce obsaženy také vzpomínky těch, kdo sloužili represivním složkám režimů – členů státních bezpečnostních složek, státního aparátu apod.

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

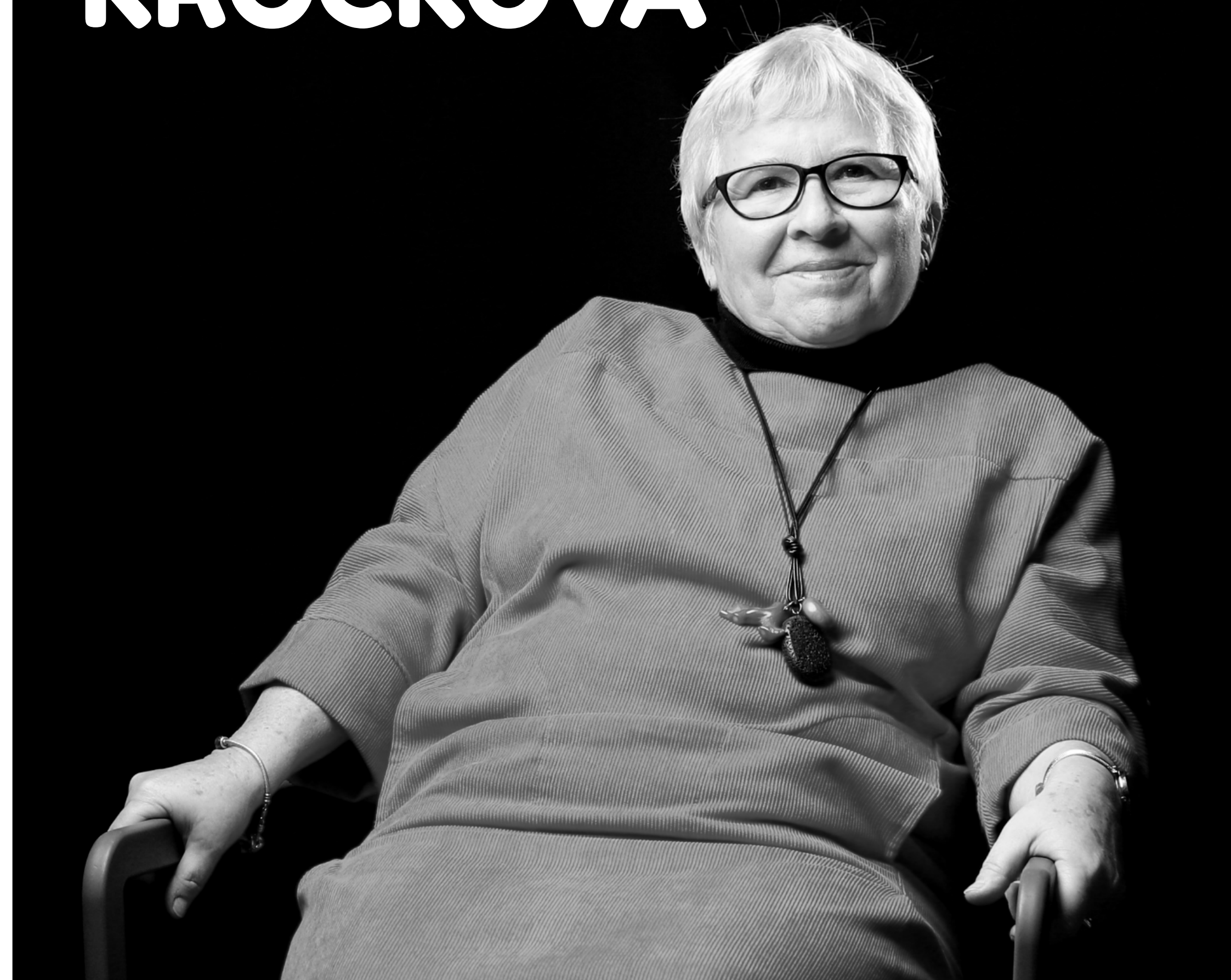
Strategickými partnery a spoluzřizovateli sbírky Paměť národa / Memory of Nations jsou Ústav pro studium totalitních režimů a Český Rozhlas.

Vedle pořizování pamětnických rozhovorů se Post Bellum také snaží zprostředkovat jejich příběhy nejširšímu publiku. Tým Post Bella dnes tvoří desítky zaměstnanců v devíti regionálních pobočkách a stovky externistů. Cílem týmu je dále rozšiřovat sbírku Memory of Nations. Vytváříme vzdělávací programy pro děti i dospělé, výstavy, knihy, organizujeme veřejné společenské akce. Kromě toho už více než deset let vysíláme historický seriál pod názvem „Příběhy 20. století“ v Českého rozhlasu a nyní i v televizi.

Také povzbuzujeme zájem žáků a studentů o moderní historii a jejich kořeny pomocí experimentálních workshopů a mezigeneračního vzdělávacího modulu „Příběhy našich sousedů“.

Neustále hledáme nové způsoby, jak obohacovat veřejné povědomí a debatu o demokratických hodnotách. Všechny naše aktivity se řídí Etickým kodexem Post Bellum.

PAMĚTNICE: JARMILA KROČKOVÁ

JArmila Kročková, rozená Fuchsová, se narodila 5. listopadu 1947 v Ostravě-Vítkovicích. Oba její rodiče uprchli na konci třicátých let před nacismem do Anglie, kde se potkali a nakonec vzali. Matka byla židovská uprchlice z Německa, otec právník a židovský uprchlík z Československa.

Po válce se rodina usadila v Československu, v Ostravě. Otec Vítězslav Fuchsa byla oblastním tajemníkem komunistické strany. V únoru 1951 byl souzen ve vykonstruovaném procesu za údajnou vlastizradu, stejně jako řada dalších stranických prominentů v čele s Rudolfem Slánským. Zatímco řada obžalovaných byla popravena, Jarmilin otec měl "šťěstí" že odsoudili pouze na patnáct let odnětí svobody. I její matka, Emilie Fuchsová, skončila na dva roky ve vězení. Bylo to pro ni o to těžší, že jejím mateřským jazykem byla němčina, mezi Čechy tehdy obecně velice nepopulární.

Tříletá Jarmila a její šestiletý bratr Milan se rázem ocitli bez rodičů. Milan šel do dětského domova a Jarmila na adopci k postaršímu bezdětnému páru, spolupracovníků státní bezpečnosti. Až po osmi měsících a matčině pokusu o vězeňskou hladovku dovolily komunistické úřady, aby se děti ujaly jejich tety. Až do šesti let Jarmila vyrůstala u své tety v Košicích na Slovensku. Potom se znovu setkala s matkou a bratrem, ale ještě nějakou dobu nepoznávala a neakceptovala svoji skutečnou matku. Otec zůstal ve vězení, Jarmila ho směla za celou dobu navštívit pouze dvakrát. Při jedné příležitosti mu přinesla svazek kyticí, ale vězeňská ostraha jí nedovolila mu ho předat.

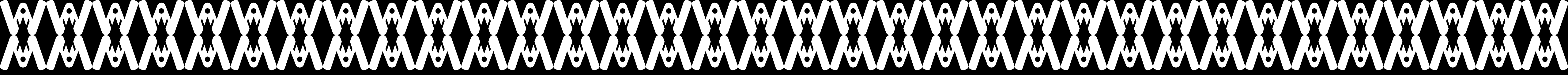
Otec Vítězslav byl předčasně propuštěn z vězení ze zdravotních důvodů na podzim 1956. Po jeho rehabilitaci v roce 1963 se rodina přestěhovala do Prahy. Situace se postupně zlepšovala do srpna roku 1968, kdy Sovětský svaz a další komunistické země obsadily Československo. Jarmila byla na studijním pobytu v Anglii, ale hned se vrátila do Československa. Byla jednou z rozhněvaných a zoufalých studentů, které během okupace na Václavském náměstí natáčeli reportéři BBC. V době invaze byli její rodiče v Jugoslávii a zvažovali útěk na Západ. Po několika měsících se rozhodli vrátit, protože otci nabídl komunisté prestižní práci v automobilovém

průmyslu. Byla to ale past, otec po návratu navzdory svému vzdělání pracoval až do roku 1989 na podřadných pozicích.

Jediným členem rodiny, kdo zemi roku 1968 opustil, byl bratr Milan. Vrátil se do Anglie, kde se na konci druhé světové války narodil a kde žije dodnes.

Jarmila Kročková měla řadu přátel, kteří podepsali manifest Charta 77. Obdivovala je, ale sama to neudělala. Změnu režimu v roce 1989 ale prožívala s velkou úlevou, stejně jako její otec. V roce 1992 nastoupila do klinického výzkumu britské farmaceutické společnosti, pro kterou pracovala až do jara 2016. Má dvě děti. Žije v Praze.

"Podpora Evropské komise při tvorbě této publikace nepředstavuje souhlas s obsahem, který odráží pouze názory autorů, a Komise nemůže být zodpovědná za jakékoliv využití informací obsažených v této publikaci."